

Peukenstrijd in het Geitepark

Druk in het park

Als inwoner van Roeselare zie ik hoe onze stad de laatste 15 jaar sterk veranderd is. Ze werd een centrumstad en dat geeft mogelijkheden, maar ook nieuwe problemen. Met de vzw 'Meer Bomen In Roeselare' zet ik mij al zes jaar in voor het behoud en het beschermen van het bestaande bomenareaal en het opdrijven van het aantal bomen in en rond de stad. Acties als de 'Groene Boomgordel' en 'Liefdesbomen' wakkeren de interesse voor bomen aan. De stad doet ook haar deel door haar '100.000-bomen-acties' in de vorige en huidige legislatuur. Veel nieuwe bomen vinden een plaats in het stadsbeeld, waardoor het imago van grijze stad langzaam verdwijnt. Ook de stadsrandbossen blijven uitbreiden.

Het stadspark, gekend als Geitepark, vormt samen met het kleine Sint-Sebastiaanspark en het Noordhof de belangrijkste groene kern in de stad. Het Geitepark werd ooit aangelegd rond de Mandel en is nu, samen met het nieuwe Moermanpark, een trekpleister voor veel wandelaars en rustzoekers. Vooral vanaf de lente tot in de nazomer komen mensen er wandelen, sporten, keuvelen, rusten en ja, soms slapen. Tegelijk brengt de zomer veel publieke cultuuractiviteiten in het park. En dan merk ik dat de druk op het park wel heel groot wordt. De natuur in de stad in stand houden vraagt waakzaamheid. Natuurpunt Mandelstreke doet wat ze kan, maar de bedreigingen zijn soms groot. Getuige hiervan is de watervervuiling na de recente brand in het groenteverwerkende bedrijf Horafrost in Staden.

Mooimakers maken het verschil

Als Mooimaker heb ik het parkgebied geclaimd en engageer ik me om het park, af en toe met hulp van andere Mooimakers, proper te maken. De stad ging een engagement aan met de Mooimakers en Mirom. Zij biedt logistieke en organisatorische ondersteuning aan meer dan 200 Mooimakers. Zo kan ik met zak en grijpstok aan de slag. De 'Mijn Mooiestraat'-app zegt dat ik reeds zo'n 160 km aflegde tijdens mijn zwerfacties. Zwerven om zwerfvuil te verwijderen. Elke week vanaf maart deed ik twee keer mijn route door het park, telkens goed voor zo'n 5 kilometer. En ik zag het zwerfvuil alsmaar toenemen. Hoe meer mensen, hoe meer vervuiling, hoe meer druk op de natuurlijke ecologie van het park. Je kan je niet voorstellen wat een Mooimaker allemaal opruimt.

Sigarettenpeuken zijn klein, maar vele kleintjes maken één grote. Bovendien zijn ze allesbehalve biologisch afbreekbaar. De filter bestaat uit acrylacetaat, een kunststof die erg traag 'afbreekt'.

Pas na 10 tot 15 jaar schiet er schijnbaar niks meer van over, maar niets is minder waar. Het plastic is dan afgebroken tot microplastics die bodem, lucht en water vervuilen. Foto's: Bart Deklerck.

Je zou voor minder je neus ophalen. En toch, Mooimakers gaan verder waar anderen zich terugtrekken. Wij kijken verder dan onze grijpstok lang is. De stadsnatuur is in nood, is bedreigd door gebrek aan respect, door nonchalance, onbegrip en luiheid bij het menselijke ras. Er zijn drie soorten mensen in het park: eerst is er de propere mens, die zijn vuilnis meeneemt of deponeert in de voorziene vuilnisbakken. De tweede soort doet net het omgekeerde. Hij gooit achtteloos zijn afval op de grond, in het rond, overal waar hij komt. En dan heb je als derde de Mooimaker. Deze wordt gecompimenteerd door de eerste soort en niet gerespecteerd door de tweede. Mooimakers zijn echter taai en plooiën niet vlug. Zij buigen, maar dan enkel om zwerfvuil op te pikken.

De communicatiecampagne: een maat voor niks?

In het voorjaar lanceerde de stad een campagne 'geen peuken op de grond'. Er werden bordjes met deze boodschap geplaatst in het park waar de peukennood het hoogst was. Vooraf had ik alle peuken in het park opgeruimd. Ik telde er zo'n 2.000. Zo had ik een nulpunt voor mijn telling en kon ik evalueren of zo'n communicatie wel efficiënt is.

En zo begon mijn 'peukentelcampagne'. En kreeg mijn actie de allure van een actie van verzet. Verzet van dit individu in de publieke ruimte. Ik zie hoe mijn leefomgeving wordt vervuild, bezoedeld, ziekgemaakt en ik ga hiertegen in verzet. Door een zichtbare, kleine actie. Ik doe er iets aan. Weiger lijdzaam toe te zien. Wil bewustmaken. Zowel de burger als de politici. Ieder moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Ik doe mijn daad van kleine goedheid. Peuken rapen. Honderden, duizenden ... Het aantal doet wenkbrauwen fronsen, hoofden neen schudden. Die ene peuk lijkt maar een klein beetje vervuiling, maar als je ze allemaal samenbrengt, op een hoop, stinkend, in alle staten van ontbinding, in alle vormen, met

en zonder filters, van alle merken ... Dan merk je pas wat een gigantische vervuiling de maatschappij al tientallen jaren toelaat. Ondertussen weten we het al: peuken zijn schadelijk voor het milieu. Ze bevatten tientallen giftige stoffen en microplastics die niet kapotgaan. Deze komen in onze bodem terecht en verdwijnen niet meer. Om dan nog te zwijgen van de vreselijke ziekten bij rokers.

De peukenvervuiling wordt pijnlijk zichtbaar

'Lead by example' denk ik dan. Al drieëntwintig jaar geen roker meer en nu andermans peuken verzamelen. In beeld brengen. Onder de neus duwen van wie kan en moet maatregelen treffen. Mijn woede tonen waarmee ik weiger te accepteren wat er allemaal misgaat. Anderzijds is er ook een vreemd soort vertrouwen. Namelijk hoe zinloos mijn verzet ook mag zijn, dan nog zal het er altijd geweest zijn. Mijn actie blijft niet onopgemerkt. Het vermaledijde Facebook blijkt hierbij een krachtige eyecatcher. Mijn bijdrages worden gelezen door meer mensen dan ik zelf kon bevroeden. Positieve reacties volgen. Tienduizenden opgeraapte peuken in beeld brengen schudt mensen wakker. Nu wacht ik nog op onze beleidsmensen. Die reageren voorzichtig, op eigen tempo, maar zeker niet ongevoelig. Ook zij zijn geërgerd, bekommerd en willen een positieve verandering. Maar hoe? Dan blijken de inspiratie, de ambitie, de durf en de efficiëntie nogal gering. Er wordt gauw verwezen naar het federale niveau als ik vraag om een rookverbod in het park. Zoals dit nu al bestaat voor alle parken in Frankrijk.

De oplossing: duidelijke verwachtingen communiceren of strenge regels handhaven?

Tot nu werden de verwachtingen onduidelijk gecommuniceerd, waardoor het gedrag van rokers niet veranderde. De peuken blijven op de grond vallen. Dit moet beter. Dit geldt zowel voor het park als voor het centrum van de stad. Hierover heeft de stad bevoegdheid.

Een rookverbod in het park? Dat blijkt een federale bevoegdheid. De vraag is: welke politicus steekt hiervoor zijn nek uit? Een tussenoplossing kan zijn dat peukenzakjes verplicht worden naar analogie met het hondenpoepzakje. Finaal blijft er dan nog één grote maar zwakke schakel: de handhaving. De heel beperkte handhaving is ondertussen op veel terreinen een maatschappelijke uitdaging.

Hoe houden Mooimakers hun peukenstrijd vol?

Vaak geven Mooimakers het op. Ze merken geen verbetering. De verwachtingen worden niet ingelost, noch door de achteloze rokers, noch door de beleidsmensen. De hoop op beterschap verdampt. Mijn visie op hoop is evenwel anders: "Hoop is niet de overtuiging dat iets goed zal aflopen, maar de zekerheid dat iets zin heeft, ongeacht de toekomst."

Wat mag ik hopen? Ik vervang deze vraag door: 'Wat te doen?' Het antwoord: bomen planten als stukjes toekomst. En zwerfvuil ruimen. Ook als ik weet dat er morgen weer evenveel zal liggen. En het draait helemaal niet om mij. Mijn actie laat een verlangen naar het goede zien. In dat verlangen en in het goede dat ik doe in mijn leefomgeving toon ik dat het goede bestaat. Ik heb geen hoop dat het ergens toe zal leiden. Want dan zou ik maar wanhopig worden. Het is omgekeerd: goed doen leidt tot de hoop dat het zin heeft. De hoop is geen motief, maar de bekroning en beloning voor wie zonder verwachting van succes het goede doet. Ondertussen blijf ik optimist. En kan ik mijn kinderen en kleinkinderen in de ogen kijken. Ik vecht voor jullie wereld. Samen met al wie vecht voor het in stand houden van onze kwetsbare natuur.

Bart Deklerck

Je vindt mij en 'Meer Bomen in Roeselare vzw' op Facebook.

